

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

3-son (4- jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 3 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Hamroyev Asliddin Umed o'g'li

“GULSHANUL MULUK” (“SHOHLAR GULSHANI”) ASARI – MANG'ITLAR HUKMRONLIGI DAVRI MUARRIXLIGI NAMUNASI 13-18

Bazarbayeva Shohsanam Muratovna

SIRDARYO VILOYATIDA VETERINARIYA SOHASIGA OID ISLOHOTLAR (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARI) 19-23

Asadova Dilnoza Innatovna

O'ZBEKISTONDA RAQS SAN'ATI SOHASIDA KADLAR TAYYORLASH MASALASI TARIXI VA BUGUNI 24-28

Ҳайитов Умед Яҳёевич

ЎЗБЕКИСТОН ССР МУВАҚҚАТ ИНҚИЛОБИЙ ҚЎМИТАСИ (МАРКАЗИЙ РЕВКОМ)НИНГ ТАШКИЛ ТОПИШИ ВА ФАОЛИЯТИ 29-34

Омонова Сарвиноз Ориф қизи

ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ ДАВРИДА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТНИНГ ҲОЛАТИ ... 35-42

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Алимханова Нигора Алимхановна

ТОВАР-МОДДИЙ ЗАХИРАЛАР АУДИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 43-52

Mahmudova Dilafruz Hasanovna

KORPORATIV BOSHQARUVNING AYRIM NAZARIY JIHATLARI 53-60

Toxirov Akbarxon Toirxon o'g'li

SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNING EKONOMETRIK MODELASHTIRISH 61-69

Меҳмоналиев Улугбек Эркинжон угли

СУЩНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ СЛУЖБЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ . 70-75

Паязов Мурод Максудович

“ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ” АЖДА ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШ ЖАРАЁНЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ МЕТОДИКАСИ 76-86

Шадибекова Дилдор Абдурахмановна

ЛОГИСТИЧЕСКИЙ РЫНОК УЗБЕКИСТАНА И ПРОБЛЕМЫ ЕГО РАЗВИТИЯ 87-92

Malikova Dilrabo, Khudoiberdieva Maftunabonu

INNOVATIVE HR MANAGEMENT: NECESSITY AND METHODS OF APPLICATION 93-99

Мамажонов Одинахон Алишер қизи

КОРХОНАЛАР БОШҚАРУВИДА ИННОВАЦИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ЖАРАЁНЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ 100-106

Nozimov Eldor Anvarovich

ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANISHDA O'ZBEKISTON VA HORIIY DAVLATLARNING O'RNI 107-115

Буранова Жазира Эргаш қизи

ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ НА ИНКЛЮЗИВНЫЙ РОСТ ГОСУДАРСТВА 116-120

<i>Худойназаров Фахритдин Хаитович</i> КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ИҚТИСОДИЙ АҲАМИЯТИ	121-127
<i>Бахтиёров Бобур Баходир ўғли</i> ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА БАНК ЛИКВИДЛИЛИГИНИ БОШҚАРИШНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ	128-136
<i>Isomitdinova Gulbaxor Kurbonaliyevna</i> O'ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	137-145
<i>Yuldashev Shadiyor Shuxrat o'g'li</i> OLIY TA'LIM O'QUV JARAYONLARIDA ZAMONAVIY VEB TEXNOLOGIYALARI INTEGRATSIYASI	146-150
<i>Baxtiyrov Asrorbek Azizjon o'g'li</i> TIJORAT BANKING KREDIT SIYOSATI ASOSLARI, UNING IQTISODIY MOHIYATI	151-159
<i>Saidov Shohruh Mirzo</i> SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS OF CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	160-169
<i>Kunduzova Kumrixon Ibragimovna</i> IQTISODIY RIVOJLANISHNING HOZIRGI BOSQICHIDA XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLAR FAOLIYATIDAGI JORIY AKTIVLAR TUSHUNCHASI VA UNING O'RNI	170-177
<i>Inomjon Matkarimov</i> AGROKIMYO BIOKIMYO XIZMATLARI IJTIMOY IQTISODIY SAMARADORLIGINI TA'MINLASHNING SWOT TAHLILI	178-183
09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>G'aybullayev Otabek Muxammadiyevich</i> JAMIYATDA ESTETIK MADANIYAT RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSLARI	184-189
<i>Masharipova Gularam Kamilovna</i> MAHMUD IBN MUHAMMAD IBN UMAR AL-CHAG'MINIYNING «AL-MULAXXAS FI-L-HAY'A» RISOLASINING NUSXALARI VA QOZIZODA RUMIYNING SHARHI	190-198
<i>Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна</i> ФИЛОСОФСКИЕ ВЗГЛЯДЫ ИБН СИНО И ИХ РОЛЬ В УКРЕПЛЕНИИ ДУХОВНО- ЦЕННОСТНЫХ ОСНОВ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ ЦИВИЛИЗАЦИИ	199-206
<i>Urinov Xushnudjon Abdulomitovich</i> TA'LIM VA KASB-HUNAR ISLOHOTLARI GENEZISI: KASBIY FAOLIYAT VA MEHNATGA MUNOSABATNING TARIXIY SHAKLLANISHI	207-220
<i>Азизкулов Акрам Абдурахмонович</i> ШАРҚШУНОС УИЛЬЯМ ЭРСКИН ТАДҚИҚОТЛАРИДА БОБУРИЙЛАР СУЛОЛАСИ ТАРИХИНИНГ ЁРИТИЛИШИ	221-227
<i>Kenjayev Ulug'bek Muratovich</i> BEFARQLIK HAQIDAGI FALSAFIY FIKRLAR RIVOJI	228-232
<i>G'aybullayeva Laylo Safarboyevna</i> MAHALLADA YOSHLAR SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOY-FALSAFIY RIVOJLANISH MASALALARI	233-238

<i>Xo'janova Tamara Jo'raevna</i> YOSHLAR MA'NAVİYATIGA TAHDID VA ULARDAN O'ZINI ONGLI HIMOYA QILISH KO'NIKMALARI	239-245
<i>Jabborova Saodat Sattorovna</i> MA'NAVİY SALOHİYATNING IJTIMOİY TARAQQIYOT MANBAI SIFATIDA XUSUSIYATLARI	246-252
<i>Xusanov G'olib Elmurodovich</i> O'ZBEK OILALARINING RIVOJLANISHIDA AXLOQIY TAFAKKUR MASALALARI	253-257
<i>Azzamxodjaeva Shaхноза Саидматмабoвна</i> МУСУЛЬМАНСКОЕ БОГОСЛОВИЕ, СВЯЩЕННЫЙ КОРАН И ТВОРЧЕСТВО НАВОИ В КОНТЕКСТЕ ФИЛОСОФСКОЙ КОМПАРАТИВИСТИКИ	258-265
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLATNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI: VUJUDGA KELISH SHARTLARI, BELGILARI VA FUNKSIYALARI	266-270
<i>Qunishev Ulug'bek Ulashevich</i> NEMIS KLASSIK FALSAFASIDA JAMIYAT RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI AXLOQIY VA ESTETIK OMILLAR	271-275
<i>Turdiyoboev Bozor Xudoyberdievich</i> ЦИВИЛИЗАЦИЯЛАР ТАРИХИЙ ЯХЛИТЛИК НАМОЁН БЎЛИШ ШАКЛЛАРИ СИФАТИДА	276-282
<i>Kenjayeva Dilrabo Rominovna</i> MARKAZIY OSIYO MUTAFAKKIRLARI TA'LIMOTIDA O'ZLIKNI ANGLASH TUSHUNCHASI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	283-287
<i>Azamatova Gulrukh Islom qizi</i> SOCIOCULTURAL ASPECTS IN KARL POPPER'S PHILOSOPHY IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATION	288-293
<i>Toшпулатова Ширин Мухиддиновна</i> ЭТИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАЖДАНСКОЙ СЛУЖБЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	294-302
<i>Yuldasheva Dilorom Yuldashevna</i> SCIENTIFIC ATTITUDE TO CONSCIOUSNESS AND ITS INFLUENCE ON THE FIELD OF EDUCATION	303-307
<i>Bekchanov Xudoybergan O'rinovich, Yusupova Firuza Hajiboy qizi,</i> <i>Yuliyeva Sohiba Shuhrat qizi</i> МАКТАВГАЧА YOSHDAGI KATTA GURUH TARBIYALANUVCHILARDA IJTIMOİY VA KOMMUNIKATIV QOBILIYATNING RIVOJLANISHI	308-314

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

<i>Ткебучава Ирина Георгиевна</i> ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	315-320
<i>Ikromxonova Firuza Ikromovna, Jazira Nursultanqizi</i> TIPOLOGIK TAHLIL - KOMPOZITSIYA VA JANR (TARIXIY ASARLAR MISOLIDA)	321-327

Ashurova Maftuna Asqar qizi

LINGUACULTURAL PECULIARITIES OF THE CONCEPT “HAPPINESS” IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES 328-334

Mustafayeva Saodat Burxanovna

SALIM ASHUR SHE’RLARIDA LINGVOMADANIY BIRLIKLAR VOSITASIDA VOQELIKNI BADIY TALQIN ETISH 335-340

Abdulxayeva Nodirabegim Ixtiyorjon qizi

DRAMATIK ASARLARNI TARJIMA QILISHDA LEKSIK-SEMANTIK, LINGVOKULTUROLOGIK MASALALAR 341-346

Xajiyeva Dilfuza Adambayevna

FOLKLOR VOSITALARINING ZAMONAVIY ADABIYOTDAGI O’RNI VA O’RGANILISHI 347-351

Jumanova Sevara Xolmurod qizi

KIYIM KECHAK NOMLARI TILNING BOYISH MANBAI SIFATIDA 352-356

Hojaliyev Ismail Tadjibayevich, Ismailova Sayyora Tolkinovna

MATN NAZARIYASINING SHAKLLANISHI 357-366

Abdullaev Ulmasbek Khairullayevich

LITERARY WORKS AS THE MOST IMPORTANT AND WELL-ACCLAIMED COMPONENTS OF THE CULTURAL HERITAGE OF THE NATION 367-370

Maxmudova Fotima Maqsud qizi

TYPES OF MEDIA TEXT LANGUAGE 371-375

Maxmudova Zuhra Maqsud qizi

BADIY TARJIMANING TILSHUNOSLIKDAGI AHAMIYATI 376-380

Davronova Zulfiya Boboyevna

UZBEK- FRENCH RELATIONS AS A BINDING PART OF INTERNATIONAL CULTURAL AND HISTORICAL EXPERIENCE 381-386

Hakimova Dilrabo Yo’ldoshovna

TERMINOLOGIYA SOHASINING TARIXI VA DOLZARB MUAMMOLARI XUSUSIDA 387-392

Мадрахимов Тулибай Абдукаримович

СЎЗЛАШУВ НУТҚИНИНГ ТИЛ ФУНКЦИОНАЛ ВАРИАНТЛАРИ ОРАСИДА ТУТГАН ЎРНИ 393-395

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

Ergashev Ikrom Abdurasulovich

SOLIQ INTIZOMINI BUZISH BILAN BOG’LIQ HUQUQBUZARLIKLAR UCHUN JAVOBGARLIKNING AYRIM JIHATLARINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI 396-402

Куатбек Гулнар Куатбековна

ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ТРАНСПАРЕНТНОСТИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ МЕСТНОЙ ВЛАСТИ 403-409

Jurayev Dilmurot Mukhtarovich

ANALYSIS OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN ON ALTERNATIVE RESOLUTION OF DISPUTES ARISING FROM ADMINISTRATIVE AND PUBLIC LEGAL RELATIONS 410-415

Mirakhmedova Fazilat Khokim kizi

CRIMES OF MANUFACTURING AND SELLING PHARMACEUTICALS IN A WAY TO DANGER THE LIVES AND HEALTH OF INDIVIDUALS (Evaluation of Türkiye and Uzbekistan legal system) 416-428

Касимов Нодиржон Содикжонович

ҚАСДДАН ОДАМ ЎЛДИРИШ ЖИНОЯТЛАРИНИНГ УМУМЙ ВИКТИМОЛОГИК ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ 429-438

Кутыбаева Елизавета Дуйсенбаевна, Есенбаев Джанибек Таирович

ЭКОЛОГИК ТУСДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАРДАН МУҲОФАЗА ҚИЛИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 439-445

Джалилов Сардор Шавкатович

ҲУҚУҚ МАНБАЛАРИ ВА НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИНИ КОДИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ЖАРАЁНИ 446-453

13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Mirzayev Qodir Toirovich

ZAMONAVIY XOR SAN'ATI TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 454-458

Васильченко Ольга Анатольевна

ИСТОРИЯ И МЕТОДОЛОГИЯ РАЗВИТИЯ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО ИСКУССТВА В УЗБЕКИСТАНЕ 459-463

Эрназаров Алишер Эргашевич, Бекмурадов Зариф Хуррамович

ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ МОДУЛЛИ ВА ЛОЙИХАЛАШТИРИЛГАН ТУРЛАРИ ҲАМДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ 464-470

Mattiyeva Feruza Begmatdulobovna

TARJIMONLIK MALAKASINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLINGVISTIK VA DIDAKTIK XUSUSIYATLARI 471-477

Jurayev Bobomurod Tojiyevich

ABU ALI IBN SINO QARASHLARIDA TA'LIM-TARBIYA MASALALARI 478-482

Umurova Ma'rifat Yoshiyevna

XALQ QO'SHIQLARI VATANPARVARLIK TUYG'USINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA 483-486

Raxmanova Dildora Abdulxamid qizi

INGLIZ TILIDA AKADEMIK YOZUV TUSHUNCHASI VA UNING TALABALAR ILMIY FAOILIYATIDAGI AHAMIYATI 487-492

Rajabiy Aziz Xasanovich

VOKAL ARTISTI FAOLIYATIDA SAHNA MAHORATINING O'RNI 493-497

Omanov Rashid Sherqobilovich

O'QUVCHILARDA EKOLOGIK TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARINI TO'G'RI TASHKIL ETISH 498-501

Салимов Ақром Хайитович

БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ОИЛА, МАҲАЛЛА ВА МАКТАБ ҲАМКОРЛИГИНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ 502-507

Mamatmurodov Sharofjon Khudoyarovich

TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI 508-514

Ли Екатерина Владимировна

СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИЙ И ИННОВАЦИОННОЙ

ДЕЯТЕЛЬНОСТИ 515-523

Ахмедова Нафиса Исаходжаевна, Азаматов Абдулло Исахўжа ўғли, Лутфуллина Румия Анваровна

ЁШ ТЕННИСЧИЛАРНИНГ ЖИСМОНИЙ ТАЙЁРГАРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА
ҲАРАКАТЛИ ЎЙИНЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ 524-533

Очилова Мехрибон Суратовна, Хамроева Феруза Асроровна

АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ И ИХ

КЛАССИФИКАЦИЯ 534-541

Amonov Mirjon Namozovich

IJTIMOIY PEDAGOGIK FAOLIYAT VA UNING ASOSIY FUNKSIYALARI 542-547

Sharipov Habibullo Abduqahhorovich

TALABALARNING IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING O'RNI VA
AHAMIYATI 548-552

Yaxiyaxonova Muxiba Maxmudjonovna

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING IT SAVODXONLIGINI
OSHIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH 553-560

Xakimova Gulshan Abdusalilovna

JISMONIY TARBIYA VOSITALARI ORQALI YOSH BOLALARNI SIFATLARINI
TARBIYALASH 561-565

Nazarov Rustam Irkinovich

TECHNOLOGY FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN HIGHER
TECHNICAL EDUCATION FIELDS (IN THE EXAMPLE OF ENGLISH LANGUAGE) 566-570

Muqimova Fotima Abduqaxor qizi, Muqimova Zuxra Abduqahor qizi

CHIZMACHILIK DARSLARIDA O'QUVCHILARNING GRAFIK SAVODXONLIGINI
RIVOJLANTIRISHDA O'YINLI TEXNOLOGIYALADAN FOYDALANISHNING
AFZALLIKLARI 571-576

Sulaymanova Dildora Nazarovna, Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KREATIV TAFAKKURINI LOYIHAGA ASOSLANGAN O'QITISH
VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH MODELI 577-585

Usmonova Matluba Nosirovna

O'QUVCHILARDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARNI TARBIYALASH
METODIKASINING KREATIV PEDAGOGIK YONDASHUVI 586-590

Ustaev Abdurazzoq Qurbonovich

MILLIY KURASH SPORT TURINING FUNKSIYALARI VA MAQSADGA ERISHISHDAGI
VOSITALARI 591-596

Shoimqulova Nigina Xolmurodovna, Yadigarova Sitara Bahromovna

ADDRESSING CHALLENGES IN TEACHING ENGLISH IN CENTRAL ASIAN COUNTRIES: A
SCHOLARLY EXAMINATION 597-603

Yeshanov Marat Urazaliyevich

INGLIZ TILINI O'QITISHDA BO'LAJAK CHET TILI O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV
KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA PRAGMATIKANING AHAMIYATI
LANGUAGE] 604-616

Tursunova Shahnoza Bekchanovna

JAMOATCHILIK FIKRINI SHAKLLANTIRISHDA JAMOATCHILIK BILAN ALOQALARNING
O'RNATISH 617-622

Atoyeva Gulshoda Rabimovna

OILADAGI ZO'RAVONLIKNING O'SMIR XULQIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI 623-628

Musinova Ruxshona Yunusovna, Qurbonova Aziza Davlat qizi

JABRLANUVCHI SINDROMI, UNING ASOSIY SABABLARI VA BELGILARI 629-635

Jamolova Mokhigul Bakhtiorovna

METHODS OF DEVELOPING THE CRITICAL THINKING ABILITY OF PRIMARY CLASS
STUDENTS THROUGH FAIRY TALES 636-641

Usmonova Matluba Nosirovna

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining
ixtisoslashtirilgan maktab-internat oliy toifali
tarix fani o'qituvchisi, mustaqil tadqiqotchi
@mail:usmonovamatluba10@gmail.com

**O'QUVCHILARDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARNI TARBIYALASH
METODIKASINING KREATIV PEDAGOGIK YONDASHUVI**

Annotatsiya. Jahon taraqqiyotida globallashtirish tobora avj olib borayotgan, shiddatli o'zgarishlar sodir bo'layotgan murakkab zamonda, axloqiy tarbiyada milliy va umuminsoniy fazilatlarining o'rnini o'rganish, tahlil qilish va aniqlash, yosh avlodni tarbiyalash tarixiy zarurat va davr talabidir. Mamlakatimiz fuqarolari va o'quvchilari orasida milliy-mafkuraviy tarbiya ishlarini takomillashtirish, shuningdek, bugungi kunda jamiyatda kuchayib borayotgan loqaydlik, beparvolik, milliy qadriyatlarimizga bepisandlik kabi ijtimoiy illatlar jamiyat va davlat uchun zararli ekanligini yoritib berish g'oyat dolzarb. Ushbu maqolada avloddan avlodga meros bo'lib qoladigan milliy va umuminsoniy qadriyatlarni tarix darslarida tarbiyalash usullari haqidagi fikrlar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar. Milliy va umuminsoniy qadriyatlar, milliy urf-odatlar, oila, mahalla, ahloqiy madaniyat.

Usmonova Matluba Nosirovna

Teacher of history at the specialized boarding school of the
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan,
independent researcher

**CREATIVE PEDAGOGICAL APPROACH TO THE METHODOLOGY OF EDUCATION OF
NATIONAL AND UNIVERSAL VALUES IN STUDENTS**

Abstract. In the complex times, when globalization is accelerating in the world development, where drastic changes are taking place, studying, analyzing and determining the place of national and universal qualities in moral education, educating the young generation is a historical necessity and a demand of the times. It is very urgent to improve national-ideological education among the citizens and students of our country, as well as to shed light on the fact that social evils such as indifference, indifference, disrespect for our national values, which are increasing in society today, are harmful to society and the state. In this article, ideas about methods of education of national and universal values that are inherited from generation to generation in history lessons are put forward.

Keywords: National and universal human qualities, national traditions, family, neighborhood, moral culture

Усмонова Матлюба Носировна

Учитель истории специализированной школы-интерната
МВД Республики Узбекистан, независимый исследователь

**ТВОРЧЕСКИЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К МЕТОДИКЕ ВОСПИТАНИЯ
НАЦИОНАЛЬНЫХ И ОБЩЕЧЕЛОВЕЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ У УЧЕНИКОВ**

Аннотация. Сложные времена, когда в мировом развитии ускоряется глобализация, где происходят кардинальные изменения, изучение, анализ и определение места национальных и общечеловеческих качеств в нравственном воспитании, воспитании подрастающего поколения является исторической необходимостью и требованием раз. Весьма актуально совершенствовать национально-идеологическое воспитание среди граждан и студентов нашей страны, а также пролить свет на то, что такие социальные пороки, как равнодушие, безразличие, неуважение к нашим национальным ценностям, которые сегодня возрастают в обществе, наносят вред обществу и государству. В данной статье выдвигаются идеи о методах воспитания национальных и общечеловеческих ценностей, которые передаются из поколения в поколение на уроках истории.

Ключевые слова: Национальные и общечеловеческие качества, национальные традиции, семья, соседство, нравственная культура.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI1Y2024N84>

O'zbekiston Respublikasi ta'lim va fan sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning bosh negizida yosh-avlodni ya'ni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash dolzarb masala sifatida qaralmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 2020-yil 29-dekabr kuni Oliy Majlisga Murojaatnomasi[1] da yosh avlod tarbiyasi masalasiga to'xtalar ekan: "yoshlarni zamonaviy bilim va tajribalar, milliy va umumbashariy qadriyatlar asosida mustaqil va mantiqiy fikrlaydigan, ezgu fazilatlar egasi bo'lgan insonlar etib voyaga yetkazamiz" degan ushbu murojaati mazmunida ham biz pedagoglar oldida turgan asosiy vazifa sifatida yoshlarni ma'naviy barkamol shaxs sifatida kamol toptirish eng muhim vazifadir deb takidlab o'tish ham joiz. Demak, o'qituvchilar o'quv-tarbiya jarayonida o'quvchilarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash orqali o'quvchilarni ko'plab salbiy xatti-harakatlarning oldini olishda, (zo'ravonlik va tajovuz, o'g'irlik, aldash, hokimiyatga hurmatsizlik, tengdoshlarga nisbatan shafqatsizlik, noto'g'ri qarash, jargon so'zlardan foydalanish, erta jinsiy rivojlanish va shahvoniylikni suiiste'mol qilish, spirtli ichimliklarni iste'mol qilishning ko'payishi va boshqalar) maktab va oilada tarbiyani, ota-ona, bobobuvilarning o'gitalarini milliy qadriyat sifatida qalbida singdirish muhimdir[2, 37-b].

Har qanday inson borki, o'zi haqida gapirilganda yomon sifatlar qo'shib aytilishini aslo istamaydi. Yolg'onchi, muttaham, qo'rqqoq, sotqin, firibgar, ahmoq, laqma, baxil, ochko'z singari so'zlarning ismi yonida qo'shilib kelishidan ranjiydi. Bularning o'rnida rostgo'y, mehribon, g'amxo'r, botir, vafodor, adolatparvar, aqlli, shirinso'z, saxiy va mehnatsevar singari yaxshi sifatlar bilan ta'riflanishini juda-juda xohlaydi. Ammo bu sifatlar uchun avvalo unga loyiq ham bo'lish lozim. Buning uchun bugungi yoshlardan quyidagilar talab etiladi:

- mustaqil fikrga ega bo'lish zarur – bu jarayon maktabda fanlar va amaliyot bilan bog'liq kurslarda olgan bilimlari asosida fikr yuritmo'gi;
- chet tillarini bilish kerak - lekin o'z tilini mukammal o'rganish va hurmat qilishi, ona tilini qadriyat sifatida anglashi;
- jamiyat tarqqiyotiga o'z fikr-mulohazlarinibildira olishi – yurtimizni rivojlanishi yo'lida sobitqadam bo'lishi;
- ota-onasini, oilasi tomomnidan ilgari surilayotgan tashabbus va qo'llab-quvvatlashni, o'qib-o'rganishga etibor qaratish orqali ishonchni oqalashi;
- taraqqiyotga intilib - tarixni unutmagan holda uni ardoqlab yurtga munosib farzand bo'lish yo'lida doimo olg'a harakat bo'lmog'i lozimdir.

Umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyalash tamoyillari asosida tarbiyalanishida o'quvchi shaxsida quyidagi sifatlar jam bo'lmog'i lozim: insonparvarlik, vatanparvarlik,

millatparvarlik, mehnatsevarlik, jamoaviylik, mardlik, teng huquqlilik, hushyorlik, saxovatlilik, qiziquvchanlik, tashabbuskorlik, qonuniylik, inson huquqlari, turli millat vakillarini hurmat qilish va ular bilan birga yashash, bag'rikenglik, ma'rifatparvarlik, boshqa xalqlarning ilg'or tajribasi va madaniyatini o'rganish orqali o'z bilimini oshirib borishi[3].

Ushbu farqlarga qaramay, qadriyatlarni tarbiyalash funktsiyasi ta'limning umumiy funktsiyalari bilan chambarchas bog'liq: barcha ta'lim tizimlarining yakuniy maqsadi yaxshi odamlarni tarbiyalash uchun shaxsning aqliy, hissiy va xulq-atvorini o'zgartirishdir. Hozirgi vaqtda qadriyatlarni tarbiyalashning eng muhim vazifasi shaxsni aqliy, hissiy va xulq-atvor nuqtai nazaridan o'rgatish va ijobiy xulq-atvorni namoyon etishdir. "Bu qanday odam?" savoliga berilgan javob qadriyatlarning maqsadi va vazifasiga oydinlik kiritishini, to'g'ri fikrlaydigan, hamdard bo'lgan, sevadigan, rahm-shafqatli, baham ko'radigan, pok va adolatli bo'lganlar va hokazolar haqida tushuniladi. Demak, ko'p axloqiy qadriyatlarga ega insonlar "yaxshi odamlar" ekanligini ta'kidlar ekan, u bu sohadagi eng muhim vazifani o'qituvchi zimmasiga yuklaydi. Shu bois, o'qituvchi qadriyatlar ta'limiga e'tibor qaratishi va shaxsning doimiy xatti-harakatini o'zgartiradigan aql xaritasiga ega bo'lishi kerak. Shunday qilib, qadriyatlar va fazilatlar ta'lim-tarbiyasi, quyidagi funktsiyalarni bajaradi:

1. Shaxsning maqsadi va yo'nalishini belgilaydi.
2. Individual va ijtimoiy faoliyatning tamoyillari va umumiy yo'nalishini beradi.
3. Bu shaxslarning xatti-harakatlarini baholashga yordam beradi.
4. Bu shaxsga boshqalardan nimani kutish va o'zidan nima kutish kerakligini bilish imkonini beradi.
5. Bu shaxsga to'g'ri va noto'g'ri, yoqimli va nomaqbul, axloqiy va axloqsizni farqlash imkonini beradi.

Yuqoridagi ma'lumotlardan kelib chiqib, milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash o'quvchilarni ta'lim tizimida muhim ahamiyatga ega bo'lib, ushbu qadriyatlarni o'qitish usullari bo'yicha tadqiqotlar olib borilmoqda; sevgi, hurmat, halollik, baham ko'rish, hamkorlik, bag'rikenglik, to'g'ri munosabatda bo'lish, zo'ravonlikdan qochish va h.k. o'quv dasturlari ishlab chiqilmoqda. Bu dasturlar shaxslarni erta yoshdayoq bu tushunchalar bilan yaqinlashtirish va bu tushunchalarni o'z tengdoshlari bilan ertak, hikoya va hokazo sifatida ishlatishni targ'ib qiladi va o'quvchi yoshlarni ushbu qadriyatlarni hayotlarida qo'llash orqali tushunishga qaratilgan.

Xorij tajribasiga tayanadigan bo'lsak, yapon maktablarida farroshning bo'lmasligi, o'quvchi o'z hududini o'zi tozalashi orqali tozalik va mehnatsevarlikka o'rgatilishini misol qilib aytishimiz mumkin. Amerika Qo'shma Shtatlarida alohida ya'ni kimsasiz orolga tushib qolgandek o'quvchilarni hayotda sodir bo'lishi mumkin bo'lgan har qanday hodisaga tayyorlaydigan yozgi maktablarning bo'lishi ham mustaqil hayotga tayor avlodning yetishib chiqishiga zamin yaratadi.[4, 132-b]

Xorij olimlaridan G.Rossiter[9, 214-b] tadqiqotlarida qadriyatlar ruhida tarbiyalash masalaisga to'xtalib, qadriyatlarni singdirish orqali tarbiyalashda beshta yondashuv haqida fikr bildiradilar. Ya'ni, tabiiyaviy-nasihat, milliy qadriyatlar ruhini singdirish, axloqiy fikrlash, barcha uchun umumiy bo'lgan madaniy qadriyatlarni kelajak avlodga yetkazish, ma'naviy-madaniy meroslarni mazmunini singdirish orqali qadriyatlarni o'rgatish.

J.Dancy[10, 26-b] o'quvchilarni boy milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash masalasiga e'tibor qaratadi ekan, shunday ifodalaydi: ta'limda didaktik yondashuv, falsafa bo'limidan

o'quvchilarga muntazam ravishda darslarda milliy ruhni singdirish, o'z millati boy tarixini bilishi, haqiqiy hayotga o'rgatishga qaratilgan tarbiyaviy pedagogik yondashuvi va nihoyat kognitiv rivojlanishga asoslangan omillar bilan tarbiyalash muhimdir deb ifodalaydi

S.Weed[11], G.Skanchy[11] lar tadqiqotlarida o'quvchilarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda o'quvchi-shaxsi rivojlanishining besh bosqichli tarbiyaviy modelidan foydalanishni ilgari suradi:

Axloqiy qadriyatlar-ya'ni, bu bosqichda milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashga e'tiborni jalb qilish hamda uni, ikkinchi bosqichda milliy kontseptsiyani (bolalar adabiyoti, rol o'ynash yoki hozirgi hayot bilan) qadriyatlar ruhida tarbiyalashni misol qilish, uchunchidan, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga yo'naltirib ta'lim berishga qaratilgan ma'lumotlar va ularni oilaviy qadriyatlar asosida singdirish, to'rtinchidan, oiladagi avloddan-avlodga o'tib kelayotgan tarbiyaviy qadriyatlar asosida o'sib kelayotgan avlodni tarbiyaviy o'g'itlar asosida tarbiyalash orqali ijtimoiy munosabatlarga kirishishi, beshinchidan oiladagi milliy qadriyatlarni ijtimoiy hayotda real munosabatlar kirishish orqali hayotga tatbiq etish yo'llarni ilgari suradi. Jumadan, olimlar ta'limga oid dasturlardan Character Education Institute dasturida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni o'rgatishda qadriyatlarni muhokama qilish, milliy rol o'ynash, o'yin o'ynash, kichik guruhlarni shakllantirish va tarixiy savollar berishdan foydalanadi va o'qituvchini ta'limning muhim qismi deb biladi[5] deb takidlaydi.

T.Lickona[6] qarashlarida qadriyatlar ruhida tarbiyalashda qo'llaniladigan usullarni o'quv-jarayonida oltita sifatlarga ajratib sanab o'tdi: jim o'tirish, diqqatni jalb qilish, guruhlarda milliy qo'shiq aytish, millat tarixiy qahramonlari haqida hikoya qilish, guruh faoliyatida qadriyatlar ruhini singdirishga qaratilgan o'yinlar asosida tarbiyalash muhimdir.

J.Dewey[12] ilmiy tahlillarida, milliy va umuminsoniy qadriyatlar ta'limda tez-tez qo'llaniladigan usullarni sanab o'tib: ularni o'quvchining darsda ishtirokini ko'zda tutuvchi faol o'rganish usuli, haqiqiy misollar asosida o'quvchini qadriyatlar ruhida tarbiyalash, milliy qadriyatlarni sharhlash va ichki idrok etishiga qaratilgan amaliy tadqiqotlar, o'rgatish kerak bo'lgan qadriyatlar ustida ishlash va tushunishga asoslangan o'quvchi tadqiqot usuli, o'quvchilarning ijtimoiy xatti-harakatlarini rivojlantirishga yordam beradigan ijtimoiy o'yinlar va empatiyani rivojlantirishga yordam beradigan birgalikda ishlash orqali umumiy hayot sari va hamkorlikda o'rganish yakuniy yo'nalish sifatida o'qitish yo'llari ilgari suriadi.

Demak, milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda o'quvchi eng avvalo, millat tili, tarixi, urf-odatlar, madaniyatini e'zozlash, shu bilan birga O'zbekistonda yashovchi har bir fuqaroning jinsi, irqi, millati, kelib chiqishidan qat'iy nazar unga sadoqat bilan munosabatda bo'lishi lozimdir.

Shunday ekan, hayotimizni yanada farovon va erkin qilishi uchun, xalqiga va Vataniga sadoqat bilan xizmat qilishi uchun o'qituvchi dars va darsdan tashqaridagi mashg'ulotlarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirib borishi kerak[8]. Har bir pedagog, ayniqsa ixtisoslashtirilgan maktab-internat o'qituvchilari o'quvchilarning ayni paytdagi oilasi, ota-onasi hisoblanib, birinchidan, insoniyatning bugungi Uchinchi Renessans davri bunyodkoriga demokratiya, erkinlik, tinchlik, barqarorlik, totuvlik kabi umuminsoniy qadriyatlarni singdirish bilan birga, milliy fazilatlarini o'zida mujassam qilgan turmush tarzini yuzaga keltirishini o'quvchilarga tushuntirmog'i lozim.

Ikkinchidan, hozirgi davrda kechyotgan jarayonlar, qarayb 60 ming saytlardagi turli g'oyalar bilan o'quvchi yoshlar ongini buzmaslikning eng to'g'ri yo'li milliy va umuminsoniy

fazilatlarni amaliy mashg'ulotlar, "Tarbiya" darsligi bilan bir qatorda "Vatanparvarlik asoslari" maxsus kurslarini tashkil etish lozim. Sinf rahbarlari, yordamchi-pedagoglar (tyutorlar), tarbiyachilarning salohiyatini oshiruvchi seminar-treninglarni o'tkazish orqali amalga oshirish mumkin.

Uchinchidan, ixtisoslashtirilgan maktab-internat o'quvchilarida milliy va umuminsoniy fazilatlarni tarbiyalashda buyuk ajdodlarimizning jahon sivilizatsiyasidagi o'rni va bebaho merosini ko'rsatish zarur.

Ixtisoslashtirilgan maktab-internat tarbiyalanuvchilari ongiga milliy va umuminsoniy qadriyatlarimizni singdirish uchun eng avvalo o'qituvchilarimiz ana shunday qadriyatlarga ega bo'lishi kerak. Zero, o'quvchilarni bugungi kundagi turli zararli diniy oqimlardan, "ommaviy madaniyat" niqobi ostida kirib kelayotgan buzg'unchi va yot g'oyalar ta'siridan himoya qilish uchun milliy va umuminsoniy qadriyatlarni turli ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, puxta ishlab chiqilgan metodik darslar yordamida ularning ongiga ko'proq singdirishimiz mumkin.

Bu juda murakkab jarayon. Qiyinchilik shundan iboratki, milliy va umuminsoniy qadriyatlar murakkab bilimlar, dunyoqarashlar, an'analar, urf-odatlar, marosimlar, tuyg'ular va boshqalarning boy arsenalini hamda real olamning o'ziga xosligi kontekstida ular haqidagi fikr va g'oyalarni qamrab oladi. Ushbu tadqiqot maqsadi ham ixtisoslashtirilgan maktab-internat o'quvchilarida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni tarbiyalashning nazariy, metodik asoslarini tadqiq etish orqali amaliyotga tadbiiq etish zamirida jamiyatimiz talabi asosida Yangi O'zbekiston bunyodkorlarini Uchinchi Renessans davriga mos tarbiyalashdir.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Xalq so'zi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2020 yil 24 yanvar kuni Oliy Majlisga Murojaatnomasi
2. Lickona T. Education for character: how school teach respect and responsibility. Newyork: Bantam Books, 1991. 122 p.
3. 2017-yil 29-noyabrda "Ichki ishlar organlari kadrlari bilan ishlash va ularning xizmatini tashkil etish tartibini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" qarori // PQ-3413-son, 140-b.
4. Гершунский Б. Философия образования XXI: В поисках практико ориентированных концепций. - М.: Пед. публичный России., 2002. – С. 318.
5. Character education institute, https://www.canr.msu.edu/character_education/
6. Lickona T. Education for character: how school teach respect and responsibility. Newyork: Bantam Books, 1991.
7. Richardson R. C., Myran S.P., & Tonelson S. Teaching social and emotional competence in early childhood. International Journal of Special Education, 24(3), 2009, pp. 143-149.
8. 2021-yil 2-aprel "Ichki ishlar organlarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni rivojlantirish Konsepsiyasi" qarori // PQ-5050.
9. Rossiter G. The moral and spiritual dimension to education: Some reflections on the British experience. Journal of Moral Education, 25(2), 1996, pp. 201-214.
10. Dancy J. Ethics without Principles. Oxford: Oxford University Press, 2004, p. 26.
11. Weed S. & Skanchy G. AEGIS character education curriculum. Salt Lake City: Institute for Research and Evaluation, 1996.
12. Dewey J., Moral Principles in Education, <https://www.gutenberg.org/files/25172/25172-h/25172-h.htm>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).